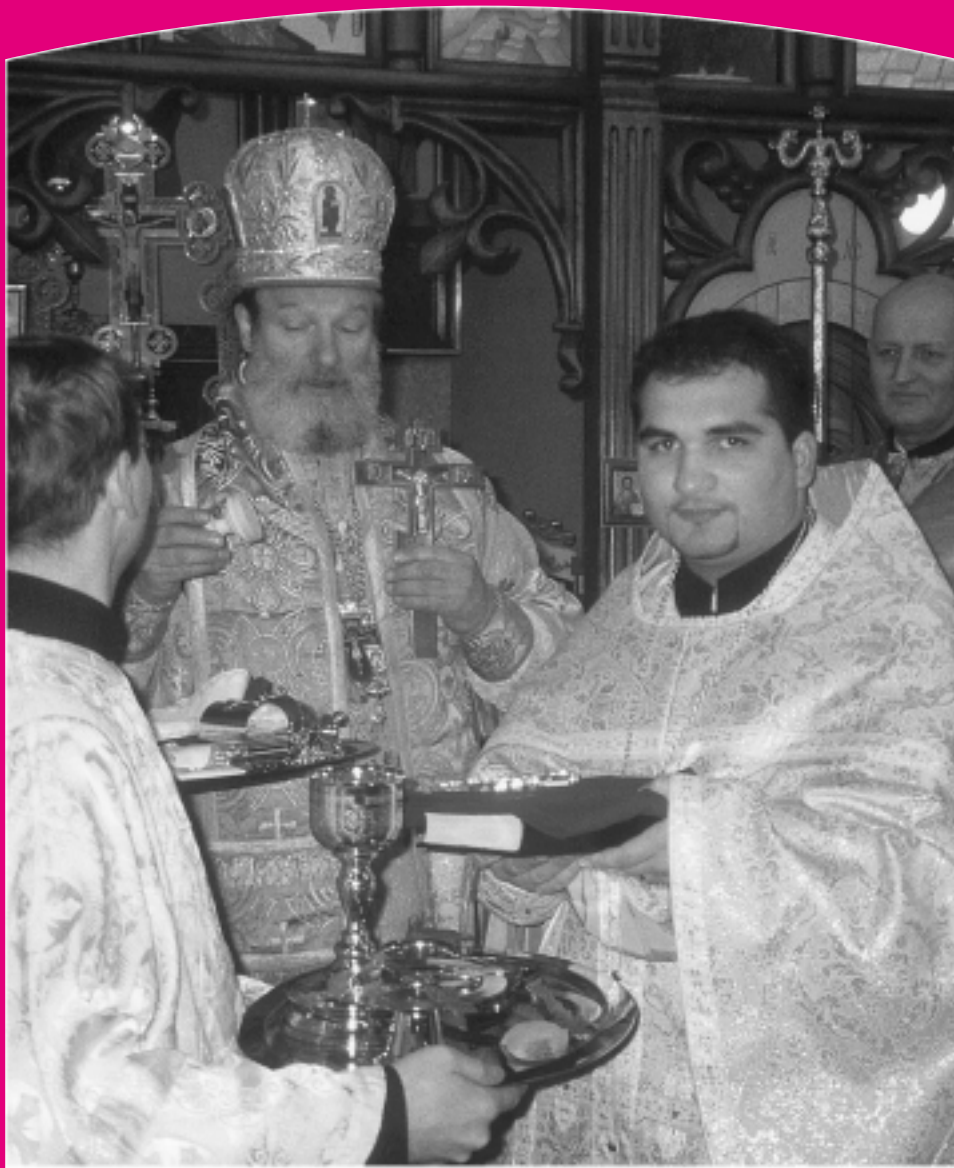

HLAS PRAVOSLAVÍ

OBSAH

POSELSTVÍ POSVÁTNEHO SYNODU _____	3
SVATÝ NEKTARIJ EGINSKÝ _____	4
MEDITACE – ROZJÍMÁNÍ _____	5
TAJINA MYROPOMAZÁNÍ: OSOBNÍ PADESÁTNICE NEBOLI KRÁLOVSKÉ KNĚŽSTVÍ LAIKŮ _____	8
PROČ CHODIT DO CHRÁMU, KDYŽ MÁM BOHA V DUŠI? _____	9
PRVNÍ ROMSKÝ PRAVOSLAVNÝ DUCHOVNÍ _	12
PERO, PAPIR A AUTORSKÁ ETIKA _____	14
Z NETYPICKÉHO ŽIVOTOPISU VOLYŇSKÉHO DUCHOVNÍHO _____	15
NEDĚLE „O ZACHEOVI“ V PRAZE _____	18
TOTO JE DEN, KTERÝ UČINIL HOSPODIN ___	19
NOVÁ KNIHA _____	19
POUŤ DO ŘÍMA _____	20

REDAKČNÍ POZNÁMKA

Srdečně vás drazí otcové, bratři a sestry zdravíme v čase probíhající svaté Čtyřicátnice.

Prosíme vás o vaše svaté modlitby.

Připomeňme si ještě, co Velkému postu předcházelo. Bylo to vzájemné odpuštění.

Toto odpuštění, kdy si v chrámu o syropustní neděli po skončení božské liturgie křesťané odpouští vzájemná provinění, je bezesporu jednou z nejkrásnějších a nejhlubších součástí tradice Církve.

Stejně jako si řemeslník před započatím práce pečlivě připraví své nástroje a udělá pořádek na stole, i křesťan si uklidí ve své duši, aby byl připraven k duchovnímu zápasu, který Velký půst provází.

Odpuštění je branou, je otevřením cesty, která vede k Pasce.

Proto nyní, v tomto svatém období, si ještě více uvědomme, že Církev je společenství vzájemně si odpouštějících bratří a sester.

Vaše redakce

Vladyka Kryštof předává novoknězi o. Davidovi Dudášovi bohoslužebnou výbavu.

POSELSTVÍ POSVÁTNEHO SYNODU

Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku k „Neděli Pravoslaví“
Důstojní otcové, bratři a sestry,

dnešní den prožíváme velkou duchovní radost. Svatá pravoslavná církev si tuto neděli připomíná radostné vítězství nad duchovním násilím, nesprávným učením o víře a dalšími lidskými problémy, zvláště ve vztahu ke svatým ikonám. První neděle velkého postu proto nazvala Vítězství pravoslaví. V mnohých církvích ve světě se tento den konají průvody s křížem a ikonami, aby projevíli radost, že přes velké útrapy si věřící lid dokázal zachovat pravou Kristovu víru zvěstovanou svatými apoštoly a církevními Otcí.

Všichni ale dobře víme, že vítězství pravdy – hloubky pravoslavné teologie – se může projevit jen díky spolupráci všech věřících s Bohem. Spoluprací při hlásání Kristova evangelia lásky na Kristově díle smíření. Síla Pravoslaví je v hloubce srdce dobrých křesťanů, kteří milují Boha, církve i své bližní. Lidí, kteří svým bytím chtějí spolupracovat s Bohem na získání bližních pro přijetí Krista. Člověk nemůže dojít spásy, pokud neprojevuje lásku k bližním, proto láska k bližním následuje hned po lásce k Bohu a je součástí nejdůležitějšího Božího přikázání. Z toho důvodu Pán Ježíš při svém spasitelském díle zapojil do služby lásky a smíření i apoštoly a učedníky. Přes ně a jejich žáky - nástupce jsme přijali pravdy věčného života. Naším úkolem je s těmito pravdami se sjednotit a odevzdat je dalším generacím. Proto církev potřebuje ty, kteří budou rozsívat Slovo Boží a stále udržovat radost a světlo Božího království, do kterého Kristus zve každého.

Žeň je tedy velká a služebníků málo. Obracíme se proto na Vás bratři a sestry, věrné děti svatě pravoslavné církve. Na Vás otcové duchovní, kterým Hospodin Bůh přes biskupa svěřil duchovní pastvu. Připravujte mladé lidi tak, aby každý kdo dostal milost stát se služebníkem církve ji neztratil, ale jako moudrý služebník získal ještě další hřivny (Mt. 25, 20 - 21) a posloužil v díle spásy. Podle toho Vás bude hodnotit nejen Církev, ale především Bůh, který Vám každého z věřících Vaší církevní obce svěřil. Jako duchovní otcové citlivě rozvíjejte duchovní hřivny svých duchovních dětí. Hleďte ty, které si Bůh vyvolil a udělil jim své milosti.

Nemenší úloha je kladená na křesťanské rodiče, kterým Hospodin požeňnal syna a dal mu svou milost, schopnost konstruktivně pracovat na duchovním poli. Je rodičovskou povinností, aby ve svém dítěti pomohli rozvíjet jeho schopnosti a touhu po službě Kristovu oltáři a přivádět lidi k Bohu – k duchovně šťastnému a vyrovnanému životu i k životu věčnému.

Proto ještě jednou vyzýváme zvláště Vás mladí bratři, pokud se rozhodujete o svém budoucím povolání, povšimněte si těchto slov. Jsou adresovány především Vám, v době kdy máte možnost se přihlásit ke studiu pravoslavného bohosloví.

Důstojní otcové, bratři a sestry,

při svatě liturgii se modlíme za kněze a služebníky církve, modlíme se bratři a sestry dnes s ještě větším důrazem na to, aby Boží milost, láska a prozřetelnost se dotkla zvlášť srdcí mladých lidí, kteří by mohli v budoucím školním roce studovat pravoslavnou teologii na fakultě v Prešově či externě na detašovaném pracovišti v Olomouci. Týká se ale také těch, kteří jsou dnes ještě velmi mladí dobře formovatelní a ve své podstatě schopni poslouchat hlas Božského Spasitele Ježíše Krista. Kristus k Vám dnes hovoří stejně, jako kdysi ke svým budoucím apoštolům: „pojdte za mnou a učiním z Vás rybáře lidí“ (Mt. 4, 19). Modlíme se všichni, aby stejně jako tehdejší rybáři - apoštolé „...hned zanechali své sítě a šli za Ním“ (Mt. 4, 20).

S pastýřským požeňmáním Vaši

+ *Nikolaj*
archiepiskop prešovský
metropolita českých zemí
a Slovenska

+ *Kryštof*
archiepiskop pražský
a českých zemí

+ *Ján*
episkop michalovský

+ *Simeon*
episkop
olomoucko-brněnský

SVATÝ NEKTARIJ EGINSKÝ

(pokračování)

Ze zápisů chudého chlapce pořízených na balíčcích tabáku psaných s duší plnou víry, lásky a oddanosti byla pak vydána kniha nazvaná „Studnice svatých myšlenek“. V úvodu k ní autor napsal: „Tato kniha je plodem dlouhé práce. Jejím cílem je rozšíření myšlenek užitečných duší. Rozhodl jsem se vydat tuto ‚Studnici svatých myšlenek‘, aby moudrosti svatých Otců otevřely dveře všem, kteří v nich mohou nalézt útěchu a poučení. Svaté myšlenky obohatily i mne samého. V knize jsou výroky svatých Otců a úryvky z jejich tvorby. Pro nedostatek prostředků jsem je přepisoval na balíčky z trafiky v Konstantinopoli“.

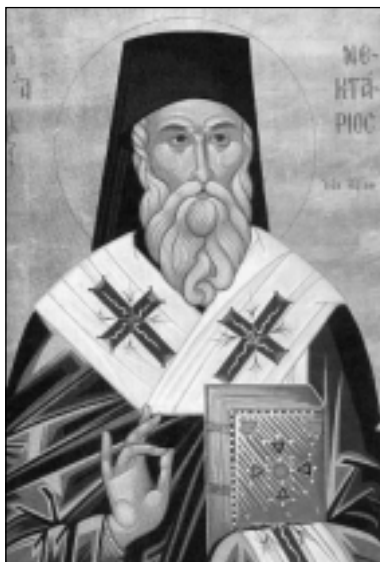
Anastasios, jak jsme již říkali, se neoddával nekořeňným hrám jako jeho vrstevníci. Hodně četl a vzdělával se. Jeho přátelé byli vždy zbožnými křesťany. To vše mu přinášelo užitek. Byl ve všem přesný, často chodil do chrámu, účastnil se všech bohoslužeb.

Jeho velkým snem byla pouť do Svaté země. Jednoho dne se mu přání vyplnilo. Parník, na němž cestoval do Palestiny, překvapila bouře. Všem hrozila zkáza. Kapitán dal cestujícím příkaz, aby si připravili záchranné vesty.

A chlapec se začal modlit: „Hospodine, proč jsi to dopustil? Já nechci umřít. Chci kázat slovo Boží!“ Sňal kříž, který mu s požehnáním dala babička, a třikrát ho ponořil do moře. V tu chvíli se stal zázrak: vítr ztlchl a bouře skončila. Všichni jásali, ale Anastasios byl smutný, neboť jeho kříž zmizel ve vlnách.

Cesta pokračovala. Cestující slyšeli jakýsi divný zvuk z podpalubí. Námořníci nemohli pochopit, co to znamená. Když loď připlula do přístavu, poručil kapitán, aby spustili na vodu člun a důkladně prohlédli koráb. V místech, odkud se ozýval zvuk, našli námořníci Anastasiův kříž, který se po pádu do moře zachytil v lodní konstrukci.

Světec pak nosil tento kříž celý život. Je možno jej vidět na fotografii i na ikoně, na níž je sv. Nektarios zobrazen v mnišské skufii.

sv. Nektarios Eginský

Učitelem na Chiosu

Po své pouti do Svaté země odešel Anastasios z továrny na tabák. Stal se vychovatelem při „Podvorii“ jeruzalémského chrámu Božího hrobu v Konstantinopoli. Usilovně pracoval, přednášel v nižších třídách a zároveň studoval ve vyšší třídě.

Dvacetiletý odešel na ostrov Chios, kde dostal místo učitele v Lithii. Jako učitel pracoval obětavě sedm let. Učil venkovské děti číst a psát. Především se však snažil přiblížit víru Kristovu nejen jim, ale i rodičům. Často mu svěřovali (jak je v Řecku zvykem) kázání ve venkovském chrámu. Mladý učitel se obracel ke všem, aby byli vždy dobrými.

Po vyučování odcházel Anastasios do své komůrky, kde se modlil a připravoval úkoly na příští den. Dodržoval přísné půst, jedl jen jednou denně a snažil se dělat vše, co je prospěšné duši a milé Bohu. Jeho cílem byla spása duše. O spásu zápasil tím, že usiloval o plnění všech Božích přikázání bez výhrad.

Poslušníkem

Anastasiovo přání být mnichem rostlo s přibývajícími léty. Toužil po dalším vzdělání a studiu bohosloví. Miloval asketický život. Často navštěvoval zvláště monastýr „Svatých Otců“ – jeden z monastýrů na ostrově Chios. Tam jej otec Pachomios učil mnišskému životu, který je nejkratší cestou k Bohu.

Roku 1876 přijal postřih a stal se poslušníkem v chilském monastýru Nea Moni založeném za Konstantina Monomacha roku 1042. V tomto monastýru žily kdysi stovky monachů. Dodnes vyniká krásou a velkolepostí. Poklady byzantského umění, zejména mozaiky, obdivují poutníci z celého světa.

V promodleném prostředí měl mladý monach příležitost studovat svaté Písmo a dílo svatých Otců. V monastýru žil tvrdým asketickým životem tři roky. Mezi bratry byl oblíben zvláště pro snahu o přísný a opravdový duchovní život. Přesto ale nepřestal myslet na to, jak by mohl pracovat ve prospěch svých bližních.

Diákonství a kněžství

Chioský metropolitá Grigorios po zásluze ocenil duchovní vzepětí mladého monacha. Roku 1877 v chrámu svatého Miny jej rukopoložil na diákona. Anastasios dostal nové jméno: Nektarios.

Jeden bohatý občan z ostrova Chiosu – Ioann Choremis – uslyšel o zbožném jinochovi. Když se s ním blíže seznámil, poznal jeho touhu po vyšším vzdělání. Rozhodl se pomoci chudému Nektariovi a poslal jej do Athén, aby tam dokončil gymnázium.

Po skončení studia mu dal doporučující dopis pro alexandrijského patriarchu Sofronia. Patriarcha se přesvědčil o pravdivosti dobrodincových slov a umožnil Nektariovi studium na bohoslovecké fakultě Athénské univerzity. Student své dobrodince nezklamal. Úspěšně pokračoval ve studiu a byl oblíbený mezi přednášejícími i studenty. Za výborný prospěch dokonce dostal stipendium.

Roku 1885 obdržel diplom o zakončení univerzity, který je vystaven ve světcově pamětní síni na ostrově Egina, nedaleko Pirea. Potom se Nektarios vrátil do Alexandrie. Patriarcha radostně přivítal své duchovní dítě a roku 1886 jej vysvětil na presbytera.

Kromě kněžských povinností byl otec Nektarios tajemníkem patriarchátu v Káhiře. Jeho kázání naslouchali věřící různých vyznání. Nektarios pečoval o stavby a opravy chrámů, organizoval sbor dárců pro získávání potřebných prostředků k realizaci bohubilých záměrů. Jeho činnost lze vyjádřit slovy žalmu: „abych Tě ve svatyni Tvé spatřoval a viděl sílu Tvou a Slávu Tvou...“ (Žalm 63, 3).

Z knihy Charalampije Vasilopulose přeložil arciepiškop Kryštof pokračování

MEDITACE – ROZJÍMÁNÍ

Meditace se stává stále aktuálnější a populárnější i v tzv. světském pojetí. Pojem, o kterém se dnes často mluví, tj. rozjímání, přemítání, je formou duševního cvičení a má podobu ztišení, soustředění, bdělého vnímání, ponoření do hlubin duše, někdy vyvolává obrazy, při kterých se mysl soustřeďuje na konkrétní cíl.

Čistá meditace je zaměření lidské mysli především v souvislosti s náboženstvím a mystikou. Je to přemýšlení nad duchovním tématem, spojené s duchovním cvičením či modlitbou. Přípravuje nitro soustředěné přemýšlení, ponoření v sebe, které v pravoslavném křesťanství vedle intelektuálního úkonu zahrnuje dokonalou lásku k Bohu.

Připomeňme si, že mniši byzantské říše rozvinuli disciplínu známou jako „hesychasmus“, orientující k tichosti a vyrovnanosti, k cíli náboženské praxe.

Řecký výraz hesychia (klid, mlčení) již od pozdního starověku přijal význam označující stav, v němž mnich opakoval modlitbu Ježíšovu (*Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, buď milostiv mně hříšnému.*) a soustředěnou kontemplací dosahoval emotivního „sjednocení s Bohem“, tzv. zbožnění (theosis).

Tato modlitební formule se někdy spojovala také s psychofyzickými praktikami dechových cvičení a s pohledem zaměřeným na jeden bod a byla spojena s duševním soustředěním. To vedlo k vidění Boha, ovšem ne běžným zrakem ani myslí, ale skrze zázračné osvětlení. Toto osvětlení Boží „milostí“ neznamenal, co se milostí rozumělo na Západě tj., že Bůh někomu něco přidává k lidské přirozenosti, ale to, že stvořený člověk se podílí na Božích nestvořených silách, či přesněji na silách, které Bůh zjevuje a jejichž podstata vždy zůstává skryta. Bylo to mystické a teologické rozvinutí myšlenky spojení s Bohem, která stála po staletí na předním místě ve východním myšlení a liturgii.

Koncentrovaná rytmická dechová cvičení bývají prováděna světelnými vizemi, jejichž teologické interpretaci věnoval své síly Gregorios Palamas (1296–1359) v polemice s italským Řekem Barlaamem z Kalábrie, zejména v dílech *Důkaz o zvláštních jevech*, ke kterým dochází u těch, kteří se oddávají posvátnému klidu.

Starec Paisij Veličkovský (1722–1794), jehož duchovnost byla velmi blízká hesychastům, rozlišoval dva stupně „*moudré modlitby*“. V prvním převládá pocit osobního „*bolavého úsilí*“, kdy modlitba vede přes jakousi poušť, kde víra jako betlémská hvězda osvětluje pouze jeden obraz, na který jsou pokládány naděje: jméno Ježíše Krista. Druhý stupeň – modlitba blahodárná – „*proměňující*“, která nepůsobí libovolně, ale vlivem blahodati a hraničí s vizí. Je to „*zraková nebo čistá modlitba*“. Nikdo nemůže dosáhnout tohoto stavu bez pomoci Boží. Není tedy o tom

pochyb, že existuje duchovní spojení mezi hesychasty a otcem Paisijem.

Dnešní hluk, spěch a stres nutí člověka k určitému psychickému vyrovnávání. Vyrovnání poskytuje meditace, která vede od domnělého vnějšího lesku nebo naopak od bídy k duchovní hloubce a pomáhá k uvolnění od přemíry smyslových vjemů, od myšlenkových balastů a nervových napětí, strádání, od smutku, a velmi často od depresivní špatné nálady, která se může periodicky opakovat. Svět, ve kterém žijeme, se mění a konfrontuje nás nepřetržitě na každém kroku se situacemi, které od nás vyžadují aktivní vědomí a schopnost stále znovu se rozhodovat. Ať chceme nebo nechceme, nesčetné informace, které nás zaplavují, nutně usměrňují naše vědomí navenek do okolního světa. Současný svět se podobá kolotoči a lidská osobnost se musí silně něčeho držet, aby nebyla odmrštěna odstředivou silou někam ven, někam na periferii lidského bytí. Proto hledá i moderní svět, např. v psychoterapii a různých únikových, světských praktikách něco, co bylo již známo od pradávna a co pravoslavná teologie nazývá „*moudrou modlitbou*“ a co je usměrněno k vyšším sférám, tj. k Bohu a současně dovnitř našeho vědomí.

Používejme pro naši potřebu i nadále slova „*meditace*... Meditace nás vede do středu našeho vědomí a otevírá dveře k některým vrstvám našeho podvědomého života, ke sférám, které nejsou přístupny vědomému myšlení, které jsou nejen důležité, ale i rozhodující pro formování naší osobnosti a našeho života. My křesťané víme, že meditace se stává vždy (dokonce i u nevěřících, i když to popírají) jakýmsi modlitebním rozjímáním. K tomu je zapotřebí klidu, tj. zklidnění se před Bohem. Nejde zde o ticho, které uspává, ale o ticho, které naopak vede k probuzení, ke koncentraci a k zaostření pozornosti.

Při meditaci nás Duch Svátý usměrňuje do nitra a poodhaluje roušku Božích tajemství. Tak se otevírá to, co je skryto a je nevysslovitelné, to, co nemůže vidět náš zrak ani slyšet náš sluch a na co za normálních okol-

ností nemyslíme. Ježíš nám říká, abychom se modlili a prosili Ducha Svatého, který nás povede k pravdě. *Když pak přijde Ten Duch pravdy, naučíť vás všeliké pravdě... Utěšitel pak, Duch Svatý, Kteréhož pošle Otec ve jménu Mém, Tenť vás naučí všemu a připomene vám všechno, cožkoli jsem mluvil vám.* J. 16,13 a 14,26

Matouš (6, 26-28) k tomuto tématu uvádí Ježíšova slova: „*Pohleďte na ptactvo nebeské... Patřte na kořítí polní*“. Meditovat tedy znamená dívat se a přemýšlet soustředěně o věcech, které jsou v dané chvíli ve středu našich úvah. Podle příkladu Ježíše můžeme rozjímat o setbě a sklizni, o zrnku hořčice, perle, rybářské síti nebo lánu pšenice a ve všem odkrývat tajemství Království Božího.

Předmětem meditace mohou být také básně, věty, myšlenky a úvahy vyslovené lidmi, kteří problémy zkoumali a o nich přemýšleli a přemýšleli o svém místě na světě. Meditujeme, abychom se naučili dívat se kolem sebe a cítit záznaky, ke kterým stále dochází, a tak zjistíme, že Bůh staví na cestu člověku v nouzi dobré lidi, že jsou věci viditelné a neviditelné a že víra a upřímná modlitba jsou naší spásou duchovní i tělesnou.

Uvedu zde např. namátkou medicínu. Jsme stále překvapeni, že bez ohledu na moderní léčebné postupy, zůstává nesmírný prostor pro něco, nejen v diagnostice a léčení, nad čím je třeba se zamyslet a co často můžeme považovat za zázrak.

Racionalismus vylučuje svobodu úsudku a připouští pouze vyjádření souhlasu na předem danou tzv. „pravdu“. Svět postavený pouze na vědě je prozatímní, protože i názory lidí a věda sama se mění. Svět tzv. „objektivizovaný“ je světem formálním, neautentickým a navíc je světem nesvobodným. Je ohraničen předem danými postuláty vědy. Naproti tomu víra nám dává plnou svobodu, která ale nemá nic společného se svobodou

nezodpovědnou a destruktivní. Víra je také předpokladem vědeckého bádání.

Meditace pomáhá k praktickému pochopení Slova Božího, pomáhá přiblížit se k pravdě obsažené v Písmu svatém a spojit se s pravdou, která pomáhá obrátit se k podstatným problémům člověka v dnešním světě, zaměřeném pouze na konzum a na tělesné blaho, .

Vzorovou meditaci nacházíme u Přesvaté Bohorodice, o které bylo řečeno, že „*Marie pak zachovávala všecká ta slova, skládajíc je v srdci Svém*“. (Luk. 2,19) Řecký text doslova říká, že Marie „*vhodila do srdce*“ všechna slova, která slyšela od anděla a pastýřů. A poslze zvláště o každém slově rozvažovala, (jako by je kladla na váhu). Podle originálního textu „*dotknula se těchto slov (uvedla je v pohyb)*“. Vše se odehrávalo ve sféře srdce, a ne rozumu. Rozvažovat Slovo Boží znamená dotýkat se ho, uvažovat o něm tak dlouho, až se stane motorem a začne nás pohánět.

Meditaci najdeme skoro ve všech žalmech. Autor prvního žalmu meditoval ve dne v noci o zákonu Božím a opakoval každé jeho slovo. V osmém žalmu autor meditoval, když se díval na nebe, měsíc a hvězdy, na díla ruky Boží. Výsledkem meditace byla otázka: „*Kdo je vlastně člověk?*“, a poslze nalezení Boha: „*Pane náš, jak důstojně jest jméno Tvé na vsi zemi!*“! David meditoval o práci pastýře a přišel k přesvědčení: „*Hospodin jest můj pastýř*“. Azaf se pozastavuje nad problémem nevinného utrpení a dochází při tom k tajemství Božímu a k přesvědčení, že „*Mně nejlépe jest přidržeti se Boha*“.

Z úst lidí zkušených vím, že pravoslavná duchovní modlitební meditace, již i ta pro začátečníky, podle starce Paisije *činná modlitba* nesoucí známky „*bolavého úsilí*“, zklidňuje rozbouřené lidské nitro, hojí ho a přibližuje člověka Bohu.

MUDr. Jiří Karpowicz

TAJINA MYROPOMAZÁNÍ:

OSOBNÍ PADESÁTNIČE NEBOLI KRÁLOVSKÉ KNĚŽSTVÍ LAIKŮ

Svatý evangelista Lukáš (Sk 8,18) nám praví, že vkládání rukou apoštolů dávalo Duchu Svatého. Kniha Skutků apoštolských nám uvádí dva příklady:

a) Skutky 8,4–25

Po ukamenování Štěpána a po prvním velkém pronásledování církve v Jeruzalémě kolem roku 36 se křesťané rozešli z Jeruzaléma, aby unikli pronásledování a diakon Filip šel kázat Krista do Samařska. Samařsko přijalo Boží slovo, avšak Samaritáni „byli pokřtěni pouze ve jménu Pána Ježíše“ a „Duch Svatý ještě sestoupil na nikoho z nich“. (Sk 8,16) „Tak tedy apoštolové, kteří byli v Jeruzalémě, poslali do Samařska Petra a Jana, jež přišli k Samaritánům a modlili se za ně, aby jim byl dán Duch Svatý (verše 14 a 15)...tehdy na ně Petr a Jan vložili ruce a oni přijali Duchu Svatého.“ (verš 17)

b) Skutky 19,1–7

Zatímco se apoštol Pavel vrací do Efezu (kolem roku 56), ukazuje se něco podobného: „Našel zde několik učedníků a pravil jim: „Přijali jste Duchu Svatého, když jste přijali víru?“ Oni mu odpověděli: „Ale my jsme ani neslyšeli, že by bylo řečeno, že nějaký Duch svatý je.“ Pavel se znovu ptá: „Který křest jste přijali?“ „Křest Janův“, odpověděli. Pavel tedy praví: „Jan křtil křtem pokání, říká přitom lidem, aby věřili v toho, jenž přichází po něm, totiž v Ježíše.“ Po těchto slovech se nechali pokřtít ve jménu Pána Ježíše, a když na ně Pavel vložil ruce, Duch Svatý na ně sestoupil!) a oni začali mluvit jazyky a prorokovat.“ (Sk 19,1–7).

Vkládáním rukou apoštolů přijímali noví učedníci Duchu Svatého tak, jako jej přijímali v den Padesátice v Jeruzalémě první učedníci. Dar Padesátice se udržoval a udržuje. To je ono, co nazýváme tajinou myropomazání, z řeckého slova „chrisma“, což znamená „pomazání“, protože jde o pomazání Duchem Svatým, čímž se stáváme tím,

čím byl Kristus od věčnosti – „pomazanými Duchem Svatým“, malými Kristy, „kristovci“, tj. křesťany.

Tato tajina dnes obvykle bývá slavena hned po křtu, a to pomazáním olejem, jako tomu bylo v případě krále Davida.

Svatý evangelista Jan nám totiž ve své první epištole praví: „Přijali jste pomazání“ (1. Jan 2,20), a svatý apoštol Pavel (2. Kor 1,21): „Je to Bůh, kdo nám udílí pomazání.“

Apoštol Petr evokoval obzvláště výrazným způsobem svatý a posvátný charakter, který toto pomazání vtiskuje lidu Božím: „Vy jste“, praví nám, „vyvolený rod, společenství kněžské a královské, svatý lid...“ (1. Petr 2,9)

Dítě: „Společenství kněžské a královské, co to znamená?“

Stařec: „Viděli jsme, že Kristus je náš veliký, jenž je prostředníkem mezi Bohem a lidmi, který přináší slovo Boží a zároveň je přímlyvcem lidí u Boha, a tato úžasná úloha se nazývá jeho kněžství. Viděli jsme, že Kristus spojuje celé své tělo, celou církev, všechny její členy v tomto kněžství. Je však třeba, aby se členové této církve oblékli do svatosti, aby jim předal svou kněžskou úlohu, aby z nich učinil kněze a zároveň dědice svého království, budoucí krále. Proto nám svatý Jan v Apokalypse praví: „Učinil z vás krále a kněze.“ (Zjev 1,6 a 5,10) Církev je kněžský lid a je to myropomazání, jež činí ze všech křesťanů kněze. To ono, co se nazývá „královské kněžství laiků“, skrze něž tvoří křesťané „kněžské a královské společenství“.

Z francouzštiny přeložil Miroslav Kudla.

¹⁾ Všimněte si souvislosti mezi křtem ve jménu Pána Ježíše a sestoupením Duchu Svatého. Hned po setkání s Kristem je člověk přiveden k tomu, aby přijal Duchu, který nám dává volat: „Abba, Otče!“ Křesťan nemůže myslet na jednu osobu svaté Trojice bez toho, aniž by nemyslel na obě ostatní. Jediný pravý Bůh, živý Bůh, je Bůh ve třech osobách.

O JEDNOM POTŘEBNÉM ROZHOVORU

„Pojď dál,“ řekl Bůh. „Tak ty bys se mnou chtěl udělat rozhovor?“

„No jestli máš čas“, řekl jsem.

Bůh se usmál a odpověděl: „Můj čas je věčnost, a proto je ho dost na všechno. A na co se mne vlastně chceš zeptat?“

„Co tě na lidech překvapuje?“

Bůh odpověděl:

„To, že je nudí být dětmi, a tak pospíchají, aby dospěli, a když jsou dospělí, zase touží být dětmi. Překvapuje mne, že ztrácejí zdraví, aby vydělali peníze, a pak utrácejí peníze za to, aby si dali do pořádku své zdraví. Překvapuje mne, že se natolik strachují o budoucnost, že zapomínají na přítomnost, a tak vlastně nežijí ani pro přítomnost, ani pro budoucnost. Překvapuje mne, že žijí, jakoby nikdy neměli umřít, a že umírají, jako kdyby nikdy nežili...“

Bůh mne vzal za ruce a chvíli jsme mlčeli.

Pak jsem se zeptal: „Co bys chtěl jako rodič naučit své děti?“

Bůh se usmál a odpověděl:

„Chci, aby poznali, že nemohou nikoho donutit, aby je miloval. Mohou jen dovolit, aby je druzí milovali. Chci, aby poznali, že nejcněnější není to, co v životě mají, ale ko-

ho mají. Chci, aby poznali, že není dobré porovnávat se s druhými. Každý bude souzen sám za sebe, ne proto, že je lepší nebo horší než jiní. Chci, aby poznali, že bohatý není ten, kdo má nejvíc, ale ten, kdo potřebuje nejméně. Chci, aby poznali, že trvá jen pár vteřin způsobit lidem, které milujeme, hluboká zranění, ale trvá mnoho let, než se taková zranění uzdraví. Chci, aby se naučili odpouštět, odpouštět skutkem. Chci, aby věděli, že jsou lidé, kteří je velmi milují, ale kteří nevědí, jak své city vyjádřit. Chci, aby věděli, že za peníze si mohou koupit všechno kromě štěstí. Chci, aby poznali, že opravdový přítel je ten, kdo o nich všechno ví, a přesto je má rád. Chci, aby poznali, že vždycky nestačí, aby jim odpustili druzí, ale oni sami musejí odpouštět.“

Chvíli jsem seděl a těšil se z Boží přítomnosti. Pak jsem Bohu poděkoval, že si na mne udělal čas. Poděkoval jsem mu za všechno, co pro mne a mou rodinu dělá.

Bůh odpověděl: „Kdykoli. Jsem tu čtyřicet hodin denně. Jen se zeptej, a já ti odpovím.“

Lidé zapomenou, co jste řekli. Lidé zapomenou, co jste udělali, ale nikdy nezapomenou, jak se vedle vás cítili. *red.*

PROČ CHODIT DO CHRÁMU, KDYŽ MÁM BOHA V DUŠI?

Každý z nás má známé či příbuzné, kteří s rozpaky hledí na naše chrámová shromáždění. Na jejich tvářích je napsáno hluboké nepochopení a někdy i nevole. Jindy je vyjádřeno slovy: „No, dobře. Stal jsi se věřícím, nu což. Ale proč pořád chodíš do chrámu a ztrácíš tolik energie a času?! Třeba já, například, jsem také věřící. Ale věřím uvnitř. Bůh je v mé duši a nepotřebuji žádné vnější rituály. Vzpomeňme, jak nedávno jeden známý herec prohlásil: „Pro kontakt s Bohem nepotřebuji žádné prostředníky!“

Jak těmto lidem objasnit naše konání? Jako vždy jsou dvě cesty: útok a obrana. Kritika podobné obecné „filozofie“ není obtížná. Koneckonců lze pouhým zdravým rozumem pochopit, že společnost, ve které jsou šašci (dnešním jazykem – herci či satirici) přijímáni jako experti v oblasti bohosloví nebo duchovního života, je nemocná. Minimálně trpí ztrátou smyslu pro humor. Už není schopná se zasmát, když vidí, jak leze šašek na kazatelnu. Dnešní společnost považuje za seriózní to, čemu se naši předkové smáli o masopustu...

Nestojí za vážné úvahy, když naši kritici říkají, že prý mají „Boha v duši“. Ano, skutečně. Takový stav je tím nejvyšším ideálem duchovního života. To nám vyprošoval i apoštol Pavel: „Dítky moje, pro něž jsem znovu v bolestech porodu, dokudž Kristus neutváří se v vás!“ (Gal 4,19) „aby vám dal podle bohatství slávy Svě, mocí utvrzenu býti skrze Ducha Svěho ve vnitřním člověku, aby Kristus usídlil se skrze víru v srdcích vašich“ (Efes 3, 16-17)

Pokud by slova „mám Boha ve svém nitru“ řekl ctihodný Serafim Sarovský – měla by tato slova váhu, neboť by byla čestným svědectvím o plodech jeho úsilí. Pokud by poustevník řekl, že zís-

kal stav neustálé vnitřní modlitby, a proto se mohl vzdálit chrámu a navštěvuje ho jen zřídka, nebyla by jeho slova podivná. V jeho ústech by taková slova byla ospravedlněná.

Ale pokud tato slova slyšíme od svých spoluobčanů, můžeme se právem ptát: jaké duchovní úsilí vás přivedlo k takovým výsledkům? Máte Boha v duši? Objasněte nám, jaká byla vaše modlitební cesta? Jak často čtete Modlitbu Páně? Cože...? Otče náš, nerozumíte? Nu dobrá, tak nám tedy řekněte, jak vlastně prožíváte přítomnost Boha ve vaší duši? Jaké plody darů Ducha Svatého pocítujete? Vám je řečeno: „Ovoce pak ducha jest: láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, milosrdenství, důvěra, tichost, zdrženlivost“. (Gal 5, 22-23) Cítíte toto? Ne, ne vlastnosti charakteru, ale dary. Dar – to je to, co jsme dříve neměli, ale co při duchovním rození vešlo do našeho života a obnovilo jej? Nepamatujete takové obnovení?

Můžete svou duchovní zkušeností odlišit co je „přítomnost Boha“, a toto je projev obyčejných lidských vlastností, co je

pocíťování krásy, harmonie, svědomí, lidské náklonnosti? Nemůžete? Znamená to, že jste si nepovšimli onoho momentu, kdy Bůh, Stvořitel světa, vešel do vašeho života, do vaší duše? Cožpak je možno si toho nepovšimnout? Nebo, možná, On nepřišel?

Možná jste se spletli a ztotožnili víru v Boha s přítomností samotného Boha? Ostatně, počkejte, a víru máte? Vždyť víra není jen pasivní souhlas: „No ano, souhla-

sím, že tam nahoře je cosi vyššího“. Víra, to je směřování, které odhaluje pravdu o tom, co si zamilovala naše duše. Víra pasivně neustupuje nátlaku autorit či argumentů. Víra si aktivně žádá: „Chci, aby se tak stalo!“

Víra, to je konání. Je směřováním k něčemu, co jsme ještě neviděli, ale co již cítíme. Směřování k tomu, co se již dotklo našeho života, vrhlo na něj svůj odlesk, ale ještě se v plnosti nestalo jeho součástí. Víra je touhou po nové zkušenosti. Ale ti, kteří říkají: „Mám svou víru. Ve své duši“, mají často tak nejasný pohled, že je těžké jim uvěřit, zda vůbec kdy zakusili onu novou zkušenost.

Nemilujeme, jestliže svou lásku nedáváme najevo. Stejně tak nelze věřit a svou víru nijak neprojevovat. Růže, které jsou dávány milované, nejsou samy o sobě potřebné. Kvítek je jí drahý ne svojí vlastní krásou, ale odleskem lásky darujícího. Pokud někdo tvrdí, že někoho miluje, ale nic ve jménu své lásky nedělá ani nedává, spíše se jen vychloubá před těmi, kteří mají lásku opravdovou.

Vy, kteří tvrdíte, že Bůh je ve vaší duši, co jste udělali pro očistění své duše před tímto podivuhodným „navštívením“? Jak a jakým jménem jste Ho pozvali? Jak jej uvnitř

ochraňujete? Co se ve vás změnilo od tohoto setkání? Zahoreli jste láskou k Tomu, s kým jste se setkali? A co pro tuto lásku děláte? Nevíte, co na tyto otázky odpovědět? Jak můžete tvrdit, že jste již předstihli ty, kteří se tolik snaží, aby mohli přebývat s Bohem! Vy věčně stojící, nepřezírejte ty, kteří jdou, i když někdy klopýtnou!

Tak je možno se ptát těch, kteří svou lenost ospravedlňují domnělou „duchovností“.

Vždyť i my samotní musíme vědět, proč chodíme do chrámu. Vyslechnout kázání? K tomu dnes stačí zapnout si rádio. Pomodlit se? Modlit se můžeme vždy a všude. Ba více než ty, apoštol nám radí: „modlete se neustále“. Co si podarovat? Vybírajících je mnoho i na ulicích. Předat lístek se jmény s prosbou o modlitby? Můžeme jej poslat po známých. Zapálit svíčku? Můžeme ji zapalovat i před domácími ikonami. Tak proč chodíme do chrámu?

Někteří lidé dokonce říkají, že pokud se chtějí modlit, odcházejí do lesa, k řekám či k moři a tam, v Bohem stvořeném chrámu, lépe cítí velikost Stvořitele, aby Ho oslavovali. Proč, říkají, máme místo chrámu bez hranic chodit mezi úzké stěny chrámu kamenného?

Když pohané vykládají o tom, jaké oběti mají lidé přinést bohu, Evangelium říká, jakou oběť přinesl Bůh lidem: „Syn člověka nepřišel, aby Mu sloužili, nýbrž aby sloužil i aby život Svůj dal na vykoupění za mnohé“ (Mt 20,28); „Nebo tak Bůh miloval svět, že i Syna Svého Jednorozeného dal, aby každý, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný“ (Jn 3,16)

Biblické oběti nepotřebuje Bůh, ale lidé. Lidé se jednoduše musí naučit projevit svou vděčnost. Lidé se musí naučit vzdát části svého života, svého majetku, svého času (vzpomeňme příkázání o sobotě) a položit je před tvář Hospodinovu. Nikoliv proto, že Bůh tuto oběť potřebuje, ale proto, že se tím lidé učí obětavé lásce. Lásce jako oběti.

Pouze z desetiny nebo setiny je křesťanství tvořeno tím, co do něj přinášejí lidé.

To hlavní do něj vnáší Bůh. Důležité není to, co lidé dělají pro Boha, ale to, co Bůh činí pro lidi. Důležité není to, co lidé přinášejí do chrámu, ale to, co si z něho odnášejí.

To, co můžeme přinést Bohu, můžeme přinášet kdekoliv. Vše, co je okolo nás, patří Jemu. Ale je jedna částička stvoření, kde Hospodin dovolil vládnout, ne sobě, ale někomu jinému. Je to má duše. Je to ona komůrka v nekonečné stavbě stvoření, kam Stavitel nevchází bez klepání. Na nás závisí, čemu bude sloužit svoboda, kterou nám daroval. Budeme-li sloužit Bohu nebo sobě samým, svým rozmarům. Jediné, čím můžeme obohatit nekonečnou moc Páně, je dar naší svobodné vůle. Proto „oběti Bohu duch je zkormoucený“ (Ž 50,19) A tuto oběť může přinést kdokoliv z nás. V tomto smyslu je každý z nás – knězem. Takto je také nutné chápat slova apoštola Petra o tom, že křesťané jsou národem kněžským. (1 Petr 2,9) Nikdo kromě mne nemůže přinést Bohu oběť mé vůle. Tou vládnou pouze já a jen já sám ji mohu přinést před Boží prestol. Kdekoliv můžeme říci: „Pane, ať je ne má, ale Tvá vůle! Děkuji Ti za vše, čeho se Ti zachce přinést do mého života! Dej, ať Ti mohu sloužit každým svým dechem!“

To, co můžeme dát jako oběť Bohu, je vždy s námi. Proto můžeme vždycky říci svému „Já“ ta slova, kterými odpověděl filosof Diogenes vládcí Alexandru Makedonskému, když mu Alexandr nabízel splnit jakékoliv přání: „Odejdi a nezacláněj mi slunce!“

Křesťan nechodí do chrámu, aby přinášel oběti Bohu. My pouze nedáváme, důležitější je to, co dostáváme. Důležité není to, proč hledáme Boha. Důležité je to, proč On hledá nás.

Proč často chodíme do chrámu a obracíme se tam s modlitbou k Bohu, je dostatečně známé. Někdy máme sklon vidět v Bohu jakýsi generátor humanitární pomoci: „Dej nám, Pane, více zdraví, více úspěchů i přídavek k platu!“ Zkrátka často hledáme Boha, slovy světele Dimiтріje Rostovského, „ne pro Ježíše, ale pro kus

chleba“. Nu a proč Bůh hledá nás? Chce si od nás něco vzít? Nebo něco dát?

Kvůli čemu nás volá Jeho Slovo: „Pojďtež ke Mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste“? (Mt 11, 28) Toto pozvání nepokračuje slovy: „A to či ono mi dejte“. To pozvání vypráví o tom, co Bůh učiní pro pozvané: „Já vám odpočinutí dám. Naleznete pokoj duším svým“.

Bůh nás k sobě zve, aby nám cosi dal. Co? Poznání, „naučte se ode Mne“. Ducha, „přijměte od Ducha Mého“. Lásku, pokoj a radost. „Přebývejte v lásce Mé. Pokoj Svůj vám dávám. Necht' je radost má ve vás“. Ale Kristus nám chce dát ještě cosi nemyšlitelného.

„Budte ve Mně, a Já ve vás. Přijměte, toto je krev Má za vás vylévaná.“ Celého Sebe Sama se Kristus dává lidem. I Svě Božství, i své lidství.

V současné medicíně máme takovouto proceduru. Člověku může být dána jeho vlastní krev, která je z jeho těla odebrána, poté očištěna od všelijakých škodlivých příměsí. Nebo, naopak, může být obohacena těmi složkami, které již organismus nemocného nemůže dostatečně vytvářet sám. Očištěná a obohacená krev je zpět navrácena do těla. V našem vztahu s Kristem to probíhá podobně. Kristus na sebe bere naši přirozenost, která se nachází ve stavu rozkladu a pomíjivosti. V sobě ji uzdravuje, nasycuje ji Božstvím, Věčností, Nesmrtel-

ností a své lidské tělo, které již prošlo skrze smrt a vzkříšení, nám vrací. Svou lidskou krev, obohacenou proudy Božství, vlévá do našich těl, abychom v sobě nosili počátek Vzkříšení a stali se účastnými Věčnosti.

Do chrámu chodíme proto, abychom v něm něco dostávali. Chrám, to jsou zdi, vystavěné okolo Tajiny Eucharistie.

Tajemství spočívá v tom, že se lidem otevírá ruka s Dary. Proto není navštívení chrámu obtížná povinnost, ale podivuhodná výsada. Je nám dáváno právo stát se spoluúčastníky Tajné Večeře. Je nám dána možnost být „účastnými Boží přirozeností“. Je nám dána možnost dotknout se Energie, která nemůže být vytvořena ničím na světě..

Kristus řekl, kde nás čeká a co nám chce dát. On, Věčný, se s námi chce setkat a v tomto životě sjednotit, abychom v životě budoucím nezůstali navždy osamocení.

Cožpak je zdvořilé, pokud jsme dostali pozvání ke schůzce na náměstí Puškina, jít se v tu dobu procházet po ulici Tolstého? Jestliže k setkání nedošlo, čím je to vina? Nu jistě – Puškina!

Ti, kteří říkají, že ve vztahu k Bohu nepotřebují prostředníka, nechápou, že je v chrámu čeká právě tento Prostředník.

*o. Andrej Kurajev
z ruštiny přeložil Boris*

PRVNÍ ROMSKÝ PRAVOSLAVNÝ DUCHOVNÍ

Dne 19. ledna 2003 byl v pravoslavném chrámu sv. Anny v Plzni vysvěcen při sv. archijerejské liturgii na kněze o. diákon Mgr. David Dudáš Jeho Vysokopřeosvěceností vладыkou Kryštofem, arcibiskupem pražským a českým zemí.

Nebylo by to nic zvláštního, ale naopak velmi vítaného v pravoslavné církvi v českých zemích. Zvláštního a opravdu pozoruhodného na tom je, že nový kněz je Rom. Pro mnoho lidí v této chvíli přestane být

článek zajímavý. O „cikánovi“ číst nebudou. Je to fobie vypěstovaná generacemi. I moje rodina se setkala spíše s těmi nedobrymi. Pokud ale přistupujeme k našim spoluobčanům a mnohdy bratrům ve víře s předsudky, těžko se oni sami dostanou ze svých zakoreněných problémů.

V Rokycanech se rozhodli, že dokáží proti fobii bojovat. Otec David přijal pravoslavnou víru ve třinácti letech s nepřilíš velkým souhlasem svých rodičů, kteří jsou

římští katolíci. Otec Jan Polanský, ke kterému se žádostí o křest přišel, byl zpočátku dosti nedůvěřivý. Přesvědčil ho až Davidův neuvěřitelný zájem o knihy a o Božskou liturgii. O. David sám vzpomíná, že chtěl už od malička být knězem, ale předpokládal, že římskokatolickým. Pravosláví mu „objevila“ televize. Černobílý snímek o sv. novomučedníku vladyku Gorazdovi a o utrpení Ruské pravoslavné církve. Rozhodl se.

Celé dva roky velmi četl a studoval pravoslaví. Byl zcela vírou prostoupen. I ve škole přednášel spolužákům o ikonách a pravoslavné víře. V patnácti letech po skončení povinné školní docházky uvažoval o monastýru nebo o semináři. Při rozhovoru s duchovním otcem Janem Polanským a vladkou Kryštofem, tehdy ještě biskupem olomoucko-brněnským, se rozhodl pro seminář. Byl vybrán monastýr-seminář v rumunské Moldávii v oblasti Neamt.

Proč právě Rumunsko? Pravoslavná církev v českých zemích v té době začala navazovat velmi dobré vztahy s Rumunskou pravoslavnou církví. Navíc monastýr v Neamtu je nejlepší na Balkáně. Ale bylo to daleko a rumunština není snadná. Snad by raději volil slovanské Rusko. Nebyl postaven před volbu. A tak chlapec, který se narodil ve Starém Plzenci u Rokycan z romských rodičů jako nejmladší ze tří dětí a nikdy necestoval, odjel po roce a půl příprav do daleké Moldávie. V této neobyčejně krásné, ale chudé části Rumunska žil pět let. O. David se nezalekl. Rumunštinu zvládl velmi rychle a rozdílové zkoušky složil již v pololetí, takže mohl přestoupit do řádného studia. První ročník tak ukončil s ostatními. Našel si také brzy kamarády. Dva jsou „na celý život“, jak říká. V semináři jenom neseděl nad knihami. Bral pravoslaví opravdu jako školu života a tak se také „ohlížel“ po budoucí „mátušce“. Všechny ale varuje. Rumunsko je z 90% pravoslavné a dívky jsou zbožné a zdrženlivé.

Loni v červenci školu dokončil. Vrátil se domů a jak to obvyčejně bývá, nastaly problémy. Otec David je však bere s úsměvem. Pravoslavná církevní obec v Rokycan

nech koupila na splátky od římskokatolické církve chrám Nejsvětější Trojice. Byly nutné opravy, aby se v něm vůbec dalo sloužit. Už během studia „organizoval“ pomocí „SMS“ opravy chrámu i chod farnosti. Také věděl, že by měl ve své farnosti bydlet. První žádost o byt byla zamítnuta s odpovědí, že „černé církvi takový byt nepřísluší“. Pravda, neměl za sebou rodinu a ještě studoval, navíc v Rumunsku. Samozřejmě se nedal nijak znervóznit. Problémy jsou od toho, aby se překonávaly.

Aby mohl sloužit, musel se oženit. Celibátní cesta ho nelákala. Vybral si dívku ze slovenské „větve“ své „rodiny“. Svým vysvěcením se stal „mediální hvězdou“. Popularitu zvládl dobře. K člověku, o kterém se píše, spíše lidé přijdou a uvěří mu. Otec ví, že nejvíce práce na něj čeká v oblasti sociální. Vychovávat své soukmenovce k pořádku, k zájmu o veřejné věci, o řešení jejich vlastních problémů bude velmi náročné a zdlouhavé. Věří, že jeho víra v Boha mu pomůže přemoci nezájem vlastních i „bílých“. Není ale naivní. Nepředstavuje si, že vše půjde samo. Ví, že v silně ateistických Čechách je mezi Romy velké procento věřících. Žádný Rom neřekne, že nevěří v Boha. A pokud to řekne, rychle se opraví. Přece jen v něm funguje jakýsi strach z Božího trestu a taky kus pověřivosti. Hodně studoval i historii Romů a ví, že přicházeli od východu. Je jim tedy vlastní pravoslavná víra. V mnoha rodinách jsou ikony, které si přivezli ze Slovenska. Romové potřebují tradice a rituály. Potřebují, aby jim církev byla opravdu blízká., aby svatba i pohřeb měly svou obřadnost. Proto otec chodí v podřizníku.

Stmelit rokycanské Romy bude zřejmě základním a nejtěžším problémem. Byla zde již založena řada romských sdružení a různých organizací. Skončily však v neúspěších a podvodech. Přinesly jen zklamání a konflikty. Otec David se i tohoto úkolu nebojí. S asi dvanácti členy své církevní obce založili „Romskou duchovní misii“. Má mu pomáhat hlavně v práci sociální. Kvůli opravám chrámu chodí po

úřadech v duchovenském obleku. I tak cítí problém své pleť. Jak jsou na tom obyčejní Romové, když ani já jako duchovní nemám autoritu. Členové jeho „Mise“ mu však věří. Je to chytrý chlapec, když se mu podaří získat na svou stranu pár autoritativních osobností, ostatní za ním půjdou. To je romská mentalita.

Otec Polanský mu předpovídá velkou budoucnost. Má charisma, říká. Navíc umí krásně zpívat. V pravoslavné svaté liturgii

je to přednost. Výhodou pro prostředí je jeho romský původ. Dokáže sloužit sv. liturgii česky, slovensky, církevněslovensky, rumunsky, ukrajinsky, ale i romsky. Pravoslavná církevní obec v Rokycanech je otevřená všem. Všichni jsou v chrámu na sv. liturgii, kterou začne sloužit v březnu, vítání. Nejen Romové. Všichni, kteří jsou nebo chtějí být pravoslavní, mají u otce Davida otevřené srdce. Nedovolte mu ho zavřít!

archiepiskop Kryštof

PERO, PAPÍR A AUTORSKÁ ETIKA

(na okraj jednoho článku)

Žijeme v podivné době. Nevyslovil jsem tato slova jako první - to vím zcela jistě. Ale ještě s větší určitostí vím, že jsem to neřekl jako poslední. Kéž by...

Tím by se ovšem nic nezměnilo, ale byl by to jistě ukazatel. Ukazatel k lepší cestě, na které by mělo být jasné, co je pravda a co ne. Pravda jistě není černobílá - o to by to bylo snazší. Ale v těch „lepších dobách“ by mělo být alespoň jasné, stojí-li (světe podiv se) na pravdivých základech. A také, je-li to pravda, zda skutečně slouží pravdě.

Naši novináři (a nejen naši) se v posledních letech uchylují při psaní svých článků a statí k tomu, co bychom mohli při čtení nazvat polopravdami, nechtěně nepravdami. Pravda musí být zcela jasná, protože obsahuje-li i zrno nepravdy, pravdou být přestává.

Zcela náhodou jsem si přečetl v příloze Lidových novin „Pátek“ článek Pavla Máši: „Patriarcha Alexij - Bůh, KGB a dolary“ - ostatní titulaturu pomínu. Se zájmem jsem se do něho začel, i když mě ona trojice po uvedení jména patriarchy poněkud ohromila. Nebývá obvyklé směšovat KGB a dolary s Pánem Bohem. Již po prvních řádcích jsem porozuměl.

„Zlo vyšlo z ilegality a chce ovládnout společnost“ - cituje autor údajná slova patriarchova. Hned dále bije na poplach a určuje, kdo všechno a co všechno hlavně ruské

pravoslavné církve pomáhá pro „záchranu konzervativního pravoslaví“.

Ejhle - existuje snad teologicky nějaké „konzervativní pravoslaví“? Řekl bych, že ne, i když každý pravoslavný má (na rozdíl od jiných vyznání) své právo, jak se k problematice duchovního života stavět. A tam věru není místo pro „konzervatismus“, ale jen pro uskutečňování Kristových zásad.

V dalším textu píše o silně emotivních zážitcích průvodu ruského pravoslavného duchovenstva v čele s patriarchou Alexijem II. - pozor: u příležitosti svátku „Dne slovan-ské písemnosti a kultury“. Zase pro nás Čechy (a samozřejmě Slováky, ať chceme nebo nechceme) něco málo pochopitelného. U nás se totiž o slovanství nemluví! Ono se to (řeceno dnešními slovy), jaksí nenosí, snad v rámci našeho vstupu do Evropy?

Autor dále cituje slova prezidenta Putina: „Není Ruska bez pravoslaví a není pravoslaví bez Ruska“. Povšimněme si prvé části souvětí, které historie plně potvrzuje. Mám na mysli historii přes padesát let starou. Když Hitler napadl SSSR, nebyl bez nadějí. Nemluví o mohutnosti armády, ale o vztahu prostého lidu k sovětské vládě. Nebyla to „jednotící moc komunismu“, kdo postavil prostý lid, režimem deptaný po morální stránce, zcela jistě do boje proti okupantovi, ale právě pravoslavná církev. Ve jménu církve, krvavě pronásledované, sjednotil se lid proti útočníkovi. Nikdo z nás Čechů si

nedovede představit míru teroru sovětské moci vůči pravoslavné církvi. Desetitisíce kněží, desítky episkopů a zástupy věřících byli vězněni a popravováni. Osud vladyky - mučedníka, svatého vyznavače, patriarchy Tichona, by měl být dostatečně znám. Autorova věta, že „Stalin popustil ideologické otěže“ a výměnou církev burcovala lid do „svaté války“ - by měla znít právě naopak! Stalin byl totiž nucen útlak zmírnit, protože církev rozhodně určovala zapojení lidu do války, která byla nazvána svatou.

Vylíčení patriarchova života autorem je překotné. Rovněž jistý politický profil, který se mu autor snaží podsunout.

Vrcholem autorovy naivity je věta, že volbu patriarchy v r. 1990 (viz!) režírovala KGB, i když se odvolává na jakési „znalce“ ruských poměrů. Autor patrně neví, co volba patriarchy moskevského a celé Rusi znamená, co jí musí předcházet a jaké jsou její zásady.

Na barevně vytištěný odstavec - cituji: „Kvůli Alexijovi nemůže Putin pozvat do Moskvy papeže Jana Pavla II. Patriarcha brojí i proti ďáblu televize a internetu. Na školách prosadil předmět ‚základy pravoslavné kultury‘“ – lze odpovědět postupně. Nejprve o návštěvě papežově v Moskvě. Návštěva papežova, jakožto hlavy státu Vatikán, je asi záležitostí ruského státu. Je tedy záležitostí prezidenta Putina a státních činitelů, nikoliv patriarchy moskevského a celé Rusi. Jen namátkou si vzpomínám, co úsilí stálo pravoslavné křesťany u nás, aby mohl

být pozván představitel Ekumenického patriarchátu řeckého Bartoloměj II. (šlo o delegáta církve a to na úrovni římského papeže). Do poslední chvíle nebylo známo, zda ho přijme také hlava státu...

Co se týče toho, že patriarcha Alexij II brojí proti „ďáblu televize a internetu“, mohu říci, že s ním plně souhlasím. Nemohu říci, že by současné televizní pořady, až na malé výjimky, zrovna nabádaly k morálce, nemluvě o krutosti provedení inscenací s potoky krve a sexu. Co se týče toho, že prosadil na školách předmět o základech pravoslavné kultury, opět s ním plně souhlasím. Stejně jako my, i všichni, kteří žili v komunistickém světě, bychom si měli uvědomit, že zejména mladí lidé, kteří se s křesťanstvím vůbec nesetkali, by měli znát jeho podstatu. U nás je to horší – existuje sice podobný předmět, ale je pouze nepovinný a tedy jako takový prakticky většinou nedostupný.

Navic má patriarcha pravdu i v názvu předmětu, neboť základy kultury v Rusku byly vsuktu pravoslavné.

Zbývá si jen říci: proč byl zmíněný článek napsán? Pro senzaci? V tom případě by bylo lepší podobně obvinít třeba papeže ze spolupráce s CIA - nesmějte se, na mně to působilo zrovna tak.

Jisté ale je, že celý článek je zaměřen k tomu, čemu se říká pošpinění. Nejen patriarchy moskevského Alexije II., ale celé Ruské pravoslavné církve a pravoslavné církve vůbec. Tedy i naši.

Čestmír Kráčmar

Z NETYPICKÉHO ŽIVOTOPISU VOLYŇSKÉHO DUCHOVNÍHO

Antonín Zajíc se narodil v r. 1878 v obci Huleč Česká, okr. Zdolbunov na ukrajinské Volyni v rodině bývalého chalupníka z Kutnohorska. Zemřel v r. 1963 v Kolesovičích na Rakovnicku.

Seminarista z mnohačlenné rodiny přistěhovalce.

S úmyslem získat kněze pro české přistěhovalce z jejich řad úřední místa carské vlády, která přistěhovalce pokládala za nositele husitské tradice, nabídla bezplatné studium na duchovním semináři v Kremenci. To zahrnovalo kromě ubytování a stravy i ošacení, což pro mnohačlennou rodinu, která se

Antonín Zajíc uprostřed

v nově založené obci teprve usazovala, bylo vydatnou a výraznou pomocí.

První zkušební zátěží pro venkovského chlapce z českého prostředí se stala znalost spisovné ruštiny. Již u přijímacího zápisu bylo české příjmení bez okolků převedeno na přijatelné ruské a to změnou Zajíc na Zajcev. (Jiným příkladem podobně přizpůsobeného zápisu bylo z příjmení Chmelík vytvořeno Chmelnickij, z Kligr – Klihel nebo z Feřtl – Fester, což se pak udrželo až do reemigrace.)

Trpká vzpomínka zůstala na jeden z prvních zážitků v semináři: přednesení básně – sice pečlivě naučené, ale s nápadným českým přízvukem – vyvolalo bouři smíchu u spolužáků ve třídě. Důležitost správného přízvuku v ruštině, jehož nedodržení činí řeč někdy až úplně nesrozumitelnou, pochopil nový seminarista teprve s časem a praxí. Avšak pocit zahanbení z jeho prvního vystoupení před třídou zůstal až do staří.

Atestace z duchovního semináře opravňovala k vyučování na církevně-farních školách. Dle počátečního záměru se to mělo stát trvalým uplatněním nového absolventa, avšak shodou životních okolností to trvalo jen prvních 5 let.

Do životní dráhy nečekaně vstoupila rodina právě zemřelého faráře v obci Novosilky v okr. Vladimír Volyňsk. Zůstala po něm vdova se šesti nezaopatřenými dětmi. Z rozhodnutí biskupa se měl nový uchazeč o uvolněné místo oženit s nejstarší dcerou

– tehdy ještě ani nešestnáctiletou – a tak převzít péči o celou osiřelou rodinu. Mezi četnými zájemci se stal nejúspěšnějším český absolvent duchovního semináře, kterému z rozhodnutí rodinné rady byla svěřena o 10 let mladší nevěsta v r. 1905.

V nově založené rodině se mohla stát společným dorozumivacím, společenským i rodinným jazykem pouze ruština. Spisovná ukrajinština na

začátku 20. století zdaleka ještě nepronikla do širšího povědomí a s češtinou se v této oblasti nikdo neseťkal. Hovorovou češtinu zvládla mladá manželka až později v české farní obci (v Hulči České). Kdesi v pozadí mohla být rovněž podvědomá snaha nového duchovního prokazatelně uplatnit znalost jazyka, kterou v minulosti tak pracně a s mnoha ústrky získal. Mnohem později již v České Hulči se s časem vytvořila jakási hovorová forma volyňsko-ukrajinské díkce.

Nový živitel rodiny však mohl přidělenou faru spravovat pouze do vypuknutí 1. světové války, kdy se záhy přiblížila ruskou-ukrajinská fronta, která rodinu zahнала k „běžencům“, a jeho samotného do nově přidělené funkce vojenského duchovního – v té době carské armády.

Prožít válku ještě zdaleka neznamenalo přežít revoluci

Válku – později občanskou – vystřídaly chaotické revoluční násilnosti. Vše bylo dovoleno: bezbranné provázek pocit naprosté bezmocnosti. Na svobodu se dostali vězňové a trestanci včetně nejhorších kriminálních živlů. Mnohé opuštěné rodiny provázely pocity strachu a obav z budoucnosti. Prožité se později často vracelo ve vzpomínkách. Platilo to zejména o manželce, která i s desetiletým synem hledala nový domov v Hulči České u rodičů tehdy již delší dobu nezvěstného manžela. Někteří znají a příbuzní docela otevřeně vyjadřovali své pochybnosti a obavy o jeho osud.

Demobilizovaný duchovní směřující z rozpadlé armády domů se musel protloukat na vlastní pěst a nebezpečí. Při cestě vlakem z východní Ukrajiny na Volyň si spolecestující všimli jeho plnovousu a ukázněného zdrženlivého chování, jímž se zřejmě odlišoval od ostatních. Kdosi vyslovil podezření, že se jedná o příslušníka nepřátelské třídy, jež stojí v cestě revolučním pokrokovým změnám. To zcela stačilo představitelům „nových řádů“ k jednoznačnému rozhodnutí: „pryč s flandákem – vyhodit ho z vlaku!“ Osočený „nepřítel lidu“ se ocitl v bezvýchodně zoufalém postavení. Účastníci návrhu byli odhodláni svoji hrozbu provést ihned bezodkladně. Příznivá náhoda a snad i řízení prozřetelnosti zachránilo po-
 dezřelému cestujícímu život. Vzpomněl si, že mezi jeho papíry a doklady je i nenápadná „bumažka“ potvrzující, že její držitel je učitelem na obecné škole. To nakonec zabralo a pomohlo. Mezi zastánci okamžitého a nesmlouvavého řešení byli zřejmě také gramotní cestující, kteří dovedli spásonosně potvrzení přečíst a lidu srozumitelně a přístupně vyložit. Památou „bumažku“, která mu pomohla zachránit život, uchovával ohrožený duchovní až do svých posledních dnů.

Sloužil české i ukrajinské církevní obci od r. 1920

Vítání dlouho pohřešovaného navrátilce v Hulči, která se po ukončení války stala součástí nově vzniklého státu – Polska, bylo spontánně radostné a slibné. Pro osiřelou rodinu se otevřely nové existenční podmínky i možnosti dalších životních plánů.

Konzistoř ustanovila novou farní obec. K České Hulči byla připojena ukrajinská obec Hlupačín s vlastním kostelem. V českém farním kostele přičiněním a úsilím du-

chovního, který byl místním rodákem, se postupně prosadila čeština jako bohoslužebný jazyk. Úsilí nového faráře, který se snažil rozšířit použití češtiny při bohoslužbách, se stalo známým i v jiných volyňských obcích a projevilo se návštěvami delegací i farníků ze smíšených farních obcí, jako byly např. Moldavan, Hlinsk, Mirohošť a j., kde o český bohoslužebný jazyk byl zájem. Tamní duchovní češtinu neznali a nemohli se tedy uplatnit při jejím zavádění. Realizace přání a záměrů farníků byla pochopitelně závislá na konzistoři a biskupovi, který podléhal metropolitovi pravoslavné církve v Polsku se sídlem ve Varšavě. Nadřízené instituce zavádění českého bohoslužebného jazyka nijak nebránily, avšak ani zjevně příliš ne-

podporovaly. Nová česká pravoslavná církev v ČSR, která používala český bohoslužebný jazyk, v zájmu udržení a podpoření pravoslaví na Volyňi tam posílala každoročně prof. A. Červína s misijním posláním v tomto směru. /A. Zajíc,

O bohoslužebném jazyku, Hlas pravoslaví, roč. VI, 1950, č. 3, str. 54–57; Volyňští v Oráčově na Podbořansku, Hlas pravoslaví, roč. V., 1949, č. 1., str. 27; Hlas pravoslaví, roč. VI., 1950, č. 2, str. 43. Ing. Dr. A. Červín, Vzpomínky na Volyň, Věrná stráž, roč. VI., 1949, č. 21–22, str. 15./

V připojeném chrámu přifařené ukrajinské obce používal nový český duchovní církevní slovanštinu s výslovností bližší ukrajinštině, než bývalo dosud běžné. Místní venkované to upřímně vítali. Zavedl také čtení evangelia v ukrajinštině, což pochopitelně činilo bohoslužbu dostupnější a srozumitelnější.

Boris Zajíc

Pokračování, příště:

**Tvrđý dopad 2. světové války 1939 – 45
Závěr životní cesty**

NEDĚLE „O ZACHEOVI“ V PRAZE

Spravedlivé jsou všechny řeči úst mých, není v nich nic křivého ani převráceného. (Přísl. 7,8)

V neděli svatých mučedníků 20. století 9. února 2003 byl katedrální chrám v Praze na Resslově ulici přeplněn věřícími, kteří očekávali slavnostní svatou liturgii. Na pozvání Jeho Vysokopřeosvícenosti vладыky Kryštofa, arcibiskopa pražského a českých zemí, přijel Jeho Přeosvícenost vладыka Simeon, episkop olomoucko-brněnský. Oba nejvyšší představitelé moravské, slezské a české části naší církve sloužili společně tak, jako 6. 12. 2002 ve Vilémově.

Vладыka Kryštof po svaté liturgii srdečně přivítal hosta. Připomněl vztah vладыky Simeona k Praze, v níž náš moravský arcibiskop mnohokrát sloužil s významnými osobnostmi církve: vладыky metropolitě Jelevferijem, Jánem a nezapomenutelným vладыkou metropolitou Dorotejem. Tehdy v poválečných letech byla v chrámu jen hrstka věřících a dnes není výjimkou chrám naplněný do posledního místa. Vладыka arcibiskop hovořil o růstu naší cyrilometodějské pravoslavné církve. Zdůraznil, že v naší společnosti, která je málo duchovní, pravoslavná církev vstupuje modlitbou do našich domovů.

Vraťme se k tomu nejdůležitějšímu - svaté liturgii, při níž spolumloužili otcové Jaroslav a Jiří. Svaté evangelium připomínalo pokoru celníka Zachea, který nedbal svého vysokého postavení a vylezl na sykomoru jako malý chlapec, jen aby mohl spatřit Pána Ježíše Krista.

Vладыka Simeon tuto myšlenku dále rozvíjel ve svém působivém duchovně i jazykově bohatém kázání. Hovořil o blížícím se velkém postu, nutnosti větší pokory a hlubší modlitby, o setkání s Bohem v duši, o slzách štěstí, jež přinášejí očistění a mír. Závěrem nám všem popřál, „...aby naše duše vylezly pokorně a bez ostychu na moruši“, jako to učinil celník Zacheus.

Nakonec vладыka Simeon poděkoval vладыkovi Kryštofovi za pozvání a vřelé přivítání. Vzpomínal také na zážitek z dětství, kdy přišel s tatínkem do chrámu, v němž kázal svatý Gorazd. Držel se tatínka za ruku a napjatě poslouchal kázání. Dnes cítí posvátný dotek v duši, i když si obsah pochopitelně nepamatuje. Ještě popřál vладыkovi arcibiskopovi mnoho pastýřské radosti a setkání obou arcibiskopů skončilo bratrským polibkem.

Soustředěná modlitba na počátku božské liturgie. Vlevo vладыka Kryštof, arcibiskop pražský a českých zemí, vedle něho vладыka Simeon, episkop olomoucko-brněnský.

Rozcházelí jsme se do svých domovů se světlem v srdcích. Světlem radosti z dalšího modlitebního setkání vладыků Simeona a Kryštofa při společné svaté liturgii.

Jeden z poutníků

TOTO JE DEN, KTERÝ UČINIL HOSPODIN

Do naší církevní obce v Sokolově zavítal dne 16. února 2003 vzácný host, vladyka Kryštof, arcibiskop pražský a českých zemí. V tento den jsme se probudili do mrazivého počasí, ale hrálo nás u srdce, že nás navštívil náš vladyka. V 9.30 hod. jsme vladyku přivítali starobyklým slovanským zvykem, chlebem a solí. Za zpěvu „Důstojno jest...“ jsme vstoupili do chrámu a začali přípravu na Božskou liturgii. Po modlitbách a po oblečení archijereje se započala sv. liturgie.

Před ní ještě Jeho Vysokopřeosvícenost vladyka Kryštof postříhl na žalmistu pro náš chrám bratra Juraje Kopoloviče. Při kázání vladyka vyzdvihl význam modlitby pro náš každodenní život. Mnoho věřících po zpovědi přijalo svatě Tajiny. Po sv. liturgii vladyka vyznamenal bratra Vasila Šuliče medailí Řádu sv. Cyrila a Metoděje za dlouholetou obětavou práci pro blaho naší pravoslavné církve.

Naší slavnosti se zúčastnili kancléř metropolitní rady Pravoslavné církve prot. JUDr. Václav Míšek, bývalý duchovní správce prot. Vasil Danko a jer. Milan Horvát z Tachova. Mezi nás zavítali také věřící z Tachova a okolí. Duchovní správce po sv. liturgii poděkoval všem věřícím za překrásný církevní zpěv a péči o chrám. Slavnost jsme zakončili mnoholetím.

Po bohoslužbách jsme se přesunuli na občerstvení k Ivanovi Pajtašovi, majiteli stravovacího zařízení. Br. Ivan aktivně pomáhá naší církvi. S vladykou jsme setrvali v přátelském rozhovoru. Bratr Juraj jako cukrář nám připravil sladké pohoštění. Do svých domovů jsme se rozešli v odpoledních hodinách naplnění zážitky, jak to vyjádřila ve své básni sestra Věra Hamouzová:

*„Drazí bratři v Kristu!
Jasný je den našeho setkání,
jasný je cíl,
jasný buď pohled radostí jatyj.
Vždyť život je jen pravý
s Ježíšem spjatý!*

*Mír uchovej nám, Hospodine,
v čase soužení
a připrav nám u sebe
šťastné, nejkrásnější setkání!*

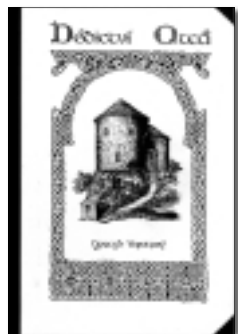
*Sláva Otci i Synu i Duchu svatému
nyní i na věky věků.
Amen!*

*duchovní správce
Mgr. Vladimír Kulakov*

NOVÁ KNIHA

Knižní dílna Rubato vydala knihu o. Gorzda Vopatrného *Dědictví Otců*, s podtitulem „Osudy svaté pravoslavné víry na území bývalého Československa“.

Pokud si zájemce objedná tuto knihu přímo u vydavatele, bude mu poskytnuta, oproti ceně v knihkupectví, sleva. Zájemci si tuto krásně vypravenou knihu mohou objednat na adrese: Prokop L. Hoffman, Za Poříčskou branou 13, PRAHA 8 Karlín, 180 00. Nebo telefonicky na tel. čísle: 224 811 810

Pouť

„Po stopách svatých apoštolů Petra a Pavla“

do Říma ve dnech **12. – 17. 5. 2003**

U příležitosti životního jubilea Jeho Vysokopřeosvícenosti vladyky Kryštofa, arcibiskopa pražského a českých zemí koná s požehnáním svého archieřeje Pravoslavná církev v českých zemích pouť do Říma „Po stopách svatých apoštolů Petra a Pavla“.

Program pouti:

- 12. 5. po** sraz účastníků v 19. 30 hod. před hotelem Diplomat, Evropská ul. v Praze 6-Dejvicích.
metro „A“ – Dejvická
Odjezd 20.00 hod. autobusem přes Rakousko do Itálie – Benátek (Venezia)
- 13. 5. út** 6.00 hod. parkoviště v Benátkách, lodí na ostrov sv. Jiří
8.00 hod. sv. archijerejská liturgie v chrámu sv. Jiří
9.00 hod. odjezd
23.00 hod. ubytování v Salesiánském zařízení v Římě, večere, nocleh
- 14. 5. st** 8.00 hod. sv. archijerejská liturgie v chrámu sv. Klimenta (u ostatků sv. Cyrila)
10.00 hod. snídaně v obyvatelacím zařízení, prohlídka Říma, večere, nocleh
- 15. 5. čt** 8.00 hod. sv. archijerejská liturgie
10.00 hod. snídaně v ubytovacím zařízení, prohlídka chrámu sv. Petra, chrámu sv. Pavla za Hradbami, večere, nocleh
- 16. 5. pá** 8.00 hod. sv. archijerejská liturgie
10.00 hod. snídaně v ubytovacím zařízení, katakomby
14.00 hod. odjezd do vlasti
- 17. 5. so** návrat do Prahy v pozdních odpoledních hodinách

Změna programu vyhrazena

Pro české občany do Itálie víza nejsou potřeba.

Předběžná cena za cestovné, ubytování a stravování je **6500,-Kč**.

Příhlášky přijímáme do konce března 2003.

Záloha při předložení přihlášky je **4000,-Kč**.

Doplatek do 30. dubna 2003.

Pojištění si zařizují účastníci sami.

Kapesné dle uvážení 30,- až 50,- EURO.

Příhlášky na ÚMR v Praze, Dělostřelecká 7, 160 00 Praha 6.

Ses N. Kostelecká, J. Demjanová, br. Hajdamačenko,

tel.: 224 315 015, fax 224 313 137

Vydává Pravoslavná církev v Českých zemích, P. O. Box 655, CZ-111 21 Praha 1.

Hlavní redaktor: Dr. Čestmír Kráčmar, Soukenická 10, 110 00 Praha 1. Technický redaktor: Boris Havel.

Redakce si vyhrazuje práva na případné úpravy, či krácení zaslaných příspěvků.

Uzávěrka každého čísla je 10. den předcházejícího měsíce. Vychází druhý týden v měsíci.

Litografie Lokša PrePress Rakovník, tisk Tuček tiskárna Rakovník.

Jedno číslo Kč 16,-, pro předplatitele u distribučního střediska v Praze Kč 15,-.